

Przedszkolaki a rozwój mowy ?

Rozwój mowy u dzieci od 3 do 6 roku życia

Mowa jest najdoskonalszym sposobem porozumiewania się ludzi między sobą. Tylko człowiekowi dana jest zdolność mówienia, słuchania i reagowania na przesłane komunikaty. Mówienie to jednak bardzo trudna sztuka. Dziecko nie od razu potrafi wspaniale i pięknie mówić. Przygotowuje swoje narządy artykulacyjne do tej czynności już od pierwszych dni życia. Przedstawiony poniżej rozwój mowy stanowi punkt odniesienia o tym, co normalne (i w jakim czasie) , pojawiają się w mowie przeciętnego dziecka poszczególne głoski, kiedy na przykład – ma ono prawo seplenić, a kiedy już nie. Bez tej wiedzy nie można sensownie ingerować w rozwój mowy dziecka.

Stan rozwoju mowy dzieci 3- letnich

Dziecko 3 letnie rozumie to co do niego mówimy, jeżeli treść naszych wypowiedzi nie wykracza poza jego wcześniejsze doświadczenia.

Trzylatek komunikuje się z otoczeniem za pomocą kilkuwyrazowego zdania. Mówi chętnie i dużo. Opowiada o tym, co aktualnie widzi. W jego wypowiedziach można dostrzec poszczególne kategorie gramatyczne, chociaż obserwuje się wiele form niewłaściwych, które z czasem ulegną poprawie np.: *ja dam pić piesu, nie mam spodniów.*

Trzyletnie dziecko powinno wymawiać prawidłowo następujące dźwięki: a, o, e, y, u, i, ą, ę, p, m także zmiękczone: pi, bi, mi, f, w fi, wi, t, d, n, l, li, ś, ź, ć, dź, k, g (ki, gi). Zdarza się u niektórych dzieci wymawianie konsekwentnie t, d zamiast k, g oraz mylenie głosek chi, f . Jednak nie stanowi to jeszcze problemu. Jeżeli dźwięki te nie pojawią się u 4 letniego dziecka, należy zgłosić dziecko do logopedy. Długość wyrazów może powodować przestawianie dźwięków mowy *głodopis* zamiast *długopis*, *pułapta* zamiast *pułapka*.

Głoski s, z, c, dz zaczynają być wymawiane prawidłowo, chociaż bywają jeszcze do (4 r.ż) artykułowane jako ś, ź, ć, dź. Rodzice określają tę wymowę jako spieszczanie wyrazów. Podobnie głoski pojawiające się jako ostatnie w artykulacji dziecka: sz, ż, cz, dż są zastępowane przez ś, ź, ć, dź, ale również s, z, c, dz , a głoska r artykułowana jest w postaci l lub j. Nie powinny więc budzić niepokoju takie wymówienia jak: *Lubię sipko jechać na lowelku*. Dziecko nie potrafi wymówić jeszcze trudnych dźwięków dźwiękowych.

Stan rozwoju dzieci 4 - letnich

Dziecko 4 letnie wykazuje ogromną chęć porozumiewania się oraz dzielenia się swoimi spostrzeżeniami. Dziecko potrafi mówić o przyszłości i przeszłości. W wypowiedziach używa wielu form agramatycznych, ale przejawia zaciekawienie poprawnością językową. Wymowa dziecka 4 letniego staje się dokładniejsza. Dzięki dalszemu usprawnianiu się narządów artykulacyjnych i pionizacji przedniej części języka pojawiają się dźwięki wymawiane wcześniej inaczej. Głoski s, z, c, dz powinny brzmieć już twardo wymówione z zamkniętymi zębami. U niektórych dzieci obserwujemy artykulację głoski l przechodzącą w drżący dźwięk r lub wręcz pełne wymówienie głoski r. Dziecko mówi *lower* lub *rower*, *pantera* lub *pantera*. Jedna i druga wymowa jest poprawna.

Niekiedy pojawiają się głoski sz, ż, cz, dż, chociaż pamiętajmy, że wymawianie ich jako s, z, c, dz, a, r, jako l jest jeszcze prawidłowością rozwojową. Aparat mowy nie jest jeszcze przygotowany do wymówienia trudnych głosek

Stan mowy dzieci 5 - 6 letnich

Wypowiedzi dziecka 5 letniego przyjmują formę realizacji wielozdaniowej. Dziecko chętnie opowiada o przebiegu jakiegoś wydarzenia, relacjonuje obejrzany film lub przewiduje fakty, które mogą zaistnieć. Potrafi opisać przedmioty, podając ich cechy charakterystyczne oraz możliwości zastosowania. Nieprawidłowości gramatyczne zanikają. Wymowa doskonalą się. Głoska r wymawiana jest prawidłowo, chociaż czasem zdarzają się niedociągnięcia w tym zakresie. W wypowiedziach ich trafiają się uproszczenia grup spółgłoskowych. Dziecko wymawia także: sz, ż, cz, dż. Wszystkie głoski dźwięczne brzmią dźwięcznie.

Sześciolatki, jak się powszechnie przyjmuje powinny mieć już opanowaną wymowę, jednak wg badań T. Bartkowskiej, która sygnalizuje, że zdarzają się trudności w wymowie głosek: sz, ż, cz, dż, r. Rozwój mowy dziecka postępuje równoległe z rozwojem fizycznym i umysłowym, z rozwojem sprawności narządów artykulacyjnych i jest umiejętnością, którą trzeba doskonalić. Wypowiedzi wzbogacają się także w wieku dojrzałym, wraz ze zdobywaniem przez człowieka kolejnych doświadczeń i poszerzaniem wiedzy o nowych zjawiskach otaczającej nas rzeczywistości.

Neurologopeda: Agnieszka Nadarzewska